

Oslo, 21. september 2009

Til
Ap-leder Jens Stoltenberg
SV-leder Kristin Halvorsen
Sp-leder Liv Signe Navarsete

EN GRØNN SORIA MORIA 2

Norges Naturvernforbund ønsker med dette å gratulere dere med valgseieren. Vi har store forhåpninger og forventninger til den rødgrønne regjeringens satsing på miljø de kommende fire årene. Miljøutfordringene er, som dere vet, store og krever et modig lederskap fra deres regjering.

De to alvorligste truslene verden står overfor, er uten sidestykke den globale oppvarmingen og det massive tapet av artsmangfoldet verden over. Et tap som går ut over selve livsgrunnlaget, det vil si naturens økosystemtjenester som sikrer oss ren luft, ren jord, rent vann og en trygg matproduksjon. Tapet av artsmangfoldet viser at det må tenkes grunnleggende nytt om forholdet mellom menneske og natur.

Dere har flertall og mulighet til å sette Norge på rett kurs de kommende fire årene. Vår oppfordring er: Bruk dette flertallet til å knesette en miljøpolitikk som er på høyde med alvoret i utfordringene verden står overfor. I dette brevet peker vi på noen viktige områder hvor et sterkt miljøengasjement fra regjeringen er ønskelig og nødvendig:

Øk klimaambisjonene. La oljen utenfor Lofoten, Vesterålen, Senja og Møre ligge. Sett nasjonale mål for energieffektivisering. Reduser utslippene fra transportsektoren gjennom en massiv satsing på kollektivtrafikken framfor nye motorveier – og innfør rushtidsavgift og en strengere parkeringspolitikk. Ta vare på de siste urørte vassdragene våre gjennom en ny verneplan for vassdrag. Styrk artsvernet, spesielt gjennom et betydelig løft for mer vern av skog der halvparten av de rødlistede artene lever.

Vedlagt brevet følger også konkrete innspill til ordlyd i det vi mener må bli viktige deler av en Soria Moria 2-erklæring.

Kutt klimautslippene med 40 prosent

Norge har et utslipp av klimagasser per person som er 2,5 ganger høyere enn gjennomsnittet i verden. Om hele verden skulle hatt like høye utslipp, ville de globale utslippene blitt mer enn fordoblet.

Norge har som mål å begrense den globale oppvarmingen til maks 2 grader. Skal vi innfri målet, må de rike landene kutte sine utslipp av klimagasser med 25–40 prosent innen 2020 i forhold til 1990-nivå, ifølge FNs klimapanel. I tillegg må utslippene i utviklingslandene reduseres med 15–30 prosent i forhold til prognosene. Størst grad av sikkerhet for å begrense den globale oppvarmingen til maks 2 grader får vi ved å gjennomføre de høyeste utslippskuttene. Sjansen for å overskride 2-gradersmålet ved en reduksjon begrenset til 25 prosent i de rike landene og 15 prosent i de fattige landene er stor.

Utslippsløftene som så langt er gitt fra de rike landene fram mot klimaforhandlingene i København, er langt fra forskernes anbefalinger. Landene som har avgitt løfter om kutt i utslippene, har per dags dato – samlet sett – forpliktet seg til å redusere sine utslipp med kun 13–21 prosent. Det er et stort behov for å heve dette ambisjonsnivået kraftig

dersom vi skal ha noe håp om å få fram en avtale i København som er god nok til å begrense den globale temperaturøkningen.

Norges klimamål om et kutt på 30 prosent innen 2020 ligger allerede i den øvre enden av hva som er lovet. Men det er nå helt avgjørende at land som alt har påtatt seg store ambisjoner, går videre og legger press på andre land til å gjøre det samme. Derfor må vi heve våre ambisjoner til et kutt på 40 prosent innen 2020. I tillegg må vi vise stor vilje til å bidra økonomisk til de nødvendige kuttene i utviklingslandene. Det er viktig at de kuttene vi bidrar til i utviklingslandene, kommer i tillegg til og ikke i stedet for kutt her hjemme. Hvis de kommer i stedet for, vil det være dobbel bokføring og bryte med anbefalingene fra IPCC om store utslippskutt *både* i den rike og i den fattige del av verden.

Den norske satsingen på bevaring av regnskog er et godt eksempel på et tiltak som kommer i tillegg til egne utslippskutt. Denne satsingen må fortsette med uforminset styrke.

La oljen utenfor Lofoten, Vesterålen, Senja og Mørekyten ligge

Oljesektoren er i dag den viktigste årsaken til våre høye klimagassutslipp. Derfor er det viktig med store kutt her.

Olje- og gassalderen vil ta slutt, behovet for å starte en omstilling er forsterket av klimatrusselen. Vi må omstille oss til et fornybart Norge. Denne omstillingen vil ta tid, men det er viktig å starte så tidlig som mulig så overgangen blir så myk som mulig. Et første skritt i denne overgangen er å sette noen grenser for oljevirkosmheten vår. Vi ber dere derfor sette de første grensene utenfor Lofoten, Vesterålen, Senja og Mørekyten. Disse områdene bør sikres mot oljevirkosmhet både av hensyn til klimaet og av hensyn til svært viktige fiskeressurser.

Det er også et faktum at oljevernustyret ikke engang er godt nok i vanlig norsk ruskevær. Et uhell fra utvinningen eller den økende skipstrafikken som en følge av utvinning her, vil kunne få katastrofale konsekvenser.

Bruk i stedet mulighetene et nei til oljevirkosmhet utenfor disse områdene gir til å vise hva Norge skal satse på i framtiden når oljen uansett tar slutt.

Reduser energiforbruket

Energieffektivisering er trukket fram som det viktigste klimatiltaket på kort og mellomlang sikt av både det internasjonale energibyrådet og IPCC. Teknologien er kjent, og tiltakene vil ha umiddelbar effekt. Mens Norge har mål for økt energiproduksjon, mangler vi mål for redusert energiforbruk.

Før sommeren la det regjeringsoppnevnte Lavenergiutvalget fram anbefalinger om hva som bør gjøres for å redusere energiforbruket i bygg- og industrisektoren. Regjeringen bør sette seg som mål, i tråd med utvalgets anbefaling, om å halvere byggsektorens samlede energibruk innen 2040 og minimum 20 prosent reduksjon i spesifikt energiforbruk i industrien og primærnæringene innen 2020. Disse målene nås delvis gjennom å skjerpe energikravene til nye bygg. I tillegg må markedet tas i bruk på en tilsvarende måte for energieffektivisering som for fornybar energi. Regjeringen må innføre energispareforpliktelser (hvite sertifikater) hvor nettselskapene, fjernvarmeleverandører og olje-/gassdistributører pålegges å støtte effektiviseringstiltak hvert år tilsvarende en gitt prosentandel av sitt energisalg. Inntil en ordning med hvite sertifikater er på plass, må det gis skattefradrag for energieffektivisering i private hjem og næringslivet.

Ikke flere motorveier som øker trafikken

Trafikkveksten er en stor trussel mot miljøet, både lokalt og globalt. Økt trafikk gir økte utslipp av klimagasser og lokalt forurensende gasser og partikler. Det er en klar sammenheng mellom nye motorveier og økt trafikkvekst, særlig rundt tettbygde deler av

landet. Trafikkvekst og nye veier utgjør også en trussel på andre områder som naturmangfold, jordvern, støy og trafikksikkerhet, og veksten på de største veiene forplanter seg også utover i andre deler av veinettet.

Samferdselssektoren bidrar med mer enn en firedel av Norges klimagassutslipp. Nye veier bidrar til mer trafikk. Det er derfor viktig at klimakonsekvensene av nye veier er kjent, før det gjøres vedtak om eventuell videre detaljplanlegging. Veimidlene må vris over til å prioritere trafikksikkerhetstiltak som midtrekkverk framfor utbygging av nye motorveier.

Det må være et mål for regjeringen å redusere trafikkmengden. Da trengs det satsing på et bedre kollektivtilbud samt restriksjoner på bilbruk gjennom rushtidsavgift i de store byene og en strengere parkeringspolitikk. Belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk er et viktig virkemiddel som må økes til minst 1 mrd. kroner årlig, og den må i enda sterkere grad stimulere kommunene til å ta i bruk restriktive virkemidler som parkeringsavgift, parkeringsbegrensninger og rushtidsavgift (køprising).

Ta vare på de artsrike skogene

Før sommeren fikk regjeringen vedtatt naturmangfoldloven i Stortinget, en lov som kan bli avgjørende for hvorvidt vi klarer å ta vare på den norske naturarven. Deres regjering må bruke denne loven aktivt til å sikre artsmangfoldet, selve livsgrunnet vårt.

I 1993 fikk daværende Ap-regjering vedtatt Nasjonalparkplanen. 54 nasjonalparker, naturreservater og landskapsvernområder har snart fått sitt vern, flere av dem ble åpnet i fireårsperioden vi har bak oss. Nå er det viktig å rette blikket fra fjellet mot de mer artsrike delene av norsk natur. Om lag halvparten av de rødlistede artene i Norge befinner seg i skogen. Disse trenger beskyttelse. Norge har i dag vernet 1,7 prosent av den produktive skogen. Skogforskerne anbefaler et vern på opp mot 5 prosent på kort sikt for å ta vare på mangfoldet.

Vi foreslår at det lages en egen stortingsmelding om skogvern, på linje med Nasjonalparkplanen fra 1993. Denne meldingen må ha som mål å verne 4,6 prosent av skogen. Det er viktig at det er faglige vurderinger som blir liggende til grunn for hvilke områder som bør vernes. Meldingen må liste opp de områdene man alt har oversikt over, som skal vernes, og danne grunnlag for en videre kartlegging av nye verdifulle områder.

Redd de siste urørte vassdragene

“Vi nå er kommet dit at tiden for nye store vannkraftutbygginger i Norge er over.” Dette sa Jens Stoltenberg i sin nyttårstale 1. januar 2001. En uttalelse som vakte betydelig glede i miljøorganisasjonene.

Dessverre ser vi nå igjen et sterkt press på norsk vassdragsnatur. En natur vi er ganske alene om som følge av kombinasjonen av nedbørsmengder og store høydeforskjeller. To tredeler av vassdragsnaturen er alt utbygd. Det er nå behov for en ny runde med vern av vassdrag for å ta vare på de siste urørte elvene i Norge. Vi foreslår derfor at det settes i gang arbeid med en ny verneplan for vassdrag.

Avslutningsvis vil vi ønske dere lykke til de kommende fire årene.

Med vennlig hilsen
Norges Naturvernforbund

Lars Haltbrekken
leder